

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijače velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Ojpravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Nadaljevanje ustavoverno nemških lažij.

Naši nemški in ponemčeni protivniki z resnico v boji z nami avstrijskimi Slovani, ki terjamo le narurne pravice, ne bi nič opravili, zato neprenehoma lažejo zoper nas, neresnice v svet trosijo in resnico zavijajo, da bi slepoverni del svojega nemškega publika zoper nas fanatizirali. Celo vrsto taci lažij smo uže konstatirali, denes imamo z jedno novo nemško-ustavoverno lažjo opravka, katero je nekov vredni vrstnik in naslednik od tu pobeglega klateža Hansa Krausa v „Neue Freie Presse“ od 1. avgusta nesel, da bi Slovence kot zatiralce Nemcev grdil in na ta način za „schulverein“ propagando delal, z lažjo imamo opravka, o kateri vsi kranjski nemškutarji dobro vedó, da je debela laž, grdo natolcevanje, in vendar nij nobenega tako poštenega mej njimi, da bi vstal in rekel: to pa ne, to je preveč, kar res nij, pa res nij!

Nemški dunajski glavni organ ustavovercev ima namreč v številki od 1. avg. iz Ljubljane dopis, v katerem se pravi, da kranjski slovenski narodnjaki sebosno želimo „nemške otoke“ ki so mej nami, t. j. Kočevje in faro Sorico, posloveniti! Dopis se glasi:

„Der Aerger über den Deutschen Schulverein lässt sich indessen am besten aus dem Umstande erklären, dass die Nationalen fürchten, derselbe werde seine Aufmerksamkeit auch auf die Erhaltung der deutschen Sprachinseln in Krain richten. Gegen diese Sprachinseln haben ja die Slovenen ihr Geschütz concentrirt. So hat man beispielsweise die deutsche Pfarrgemeinde Zarz mit slovenischen Orten der Umgebung, die den benachbarten slovenischen Pfarren weit näher liegen, vereinigt, wodurch dann auch der slovenischen Predigt in der vorher rein deutschen Kirche und der slovenischen Unterrichtssprache in der Schule Thür und Thor geöffnet wurden. Schon Baron Czoernig wies auf das Ungehörige dieses Verdrängens des deutschen Elementes aus Krain hin und forderte die frühere Einteilung der Zarzer Pfarre und die Wiedereinführung des Deutschen in der dortigen Schule. Hoffentlich wird es mit Hilfe des Deutschen Schulvereines gelingen, das Unrecht wieder gutzumachen, das man sich hinsichtlich der einzelnen deutschen Sprachinseln in Krain zu Schulden kommen liess.“

Mi se pozivamo na Kočevjarje same in jih vprašamo: kedaj in kje se je od narodne strani le en nemški kočevarski las posloveniti hotel; Kočevjarji se morajo sami smijati in začudeni biti, če z Dunaja slišjo, da smo mi svoje „strelbe zoper nje koncentrirali“. Kje in kedaj? „Pa vi ste svetovali narodu, naj svoje sinove v Kočevje na gimnazijo ne pošilja, ampak rajši v Novomesto“. Da smo. Ali to smo svetovali Slovincem svojim rojakom. Nemcem in Kočevjarjem ničesa. Tem svetovajte vi kar bočete, da le nas ne moti, ne bomo se zato izpodtikali. Samo ne lagajte!

Tem večja in gnjusnejša je pa druga laž: da je „nemška fara Sorica“ združena bila s slovenskimi in se tako poslovenjuje, ter da je treba tu nemškega „schulvereina“, da v Sorici nemško šolo ustanovi. To je sleparija, namenjena Nemcem pesek v oči metati, ki so še premalo šovinistični. Nemške fare Sorice (Zarz) na Kranjskem nij uže davno ne več. V celej Sorici ne dobiš ni jednega Nemca. Kar je Czörnig o tem pisal, bil je feljtonski „švindeln“, podobno lehkomišljen kakor ti ljubljanski dopisi. Pač je resnica, da so bili v Sorici (mej Medvodami in Loko) nekdaš Nemci naseljeni. Ali ti so se uže davno čisto poslovenili, in sicer v tistem času, ko nij bilo ni šol ni „schulvereinov“ niti ne narodne slovenske stranke. Zdaj so Soričanje tako koreniti Slovenci, kakor so čisti Nemci postali nekdaš slovanski Prusi in Pómerci, ki so zdaj najkrepkejši Nemci. Če nemški „schulverein“ deset nemških šol v Sorici ustanovi, bodo prazne ostale, in nazaj ponemčiti se ne bode nobeden Soričan dal. Kar je odumrlo, to je odumrlo. To velja tako za nas kakor mora tudi za Nemce veljati. Slovanom ne bode na misel prišlo kedaj zopet poslovenjevati ali nazaj terjati brezštevilne ponemčene Slovence, dasi je teh vsaj polovica zdanje Nemčije. Pa tudi zoper to bomo Slovanje protestirali, da bi zarad par zginolih v našem osrednji Nemcev morali mi vsi germanizacijo trpeti.

Iz taci prikaznij, kakor je omenjeni lažnjivi dražeči in hujskajoči nemški dopis, moremo le posnemati, da imamo brezobzirne sovražnike, katerim je v boji zoper našo narodnost vsako orožje dobro. Kaj sledi iz tega, nego da se nam je treba na tak brezobziren boj potrebno pripraviti, ker valjda še ne bode tako brž konca.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 4. avgusta.

Tudi praška „Politik“ zahteva, da po prime vlada „hitrejši tempo“, da ne postopa tako počasi in neodločno. Zdaj je Taaffe uže toliko časa na krmilu, a malo se vidi, da gre kje na boljše. Kolesčki birokratične centralistiške ure se še dalje vrté, minister za Češko nema nobenega določenega delokroga, Češka ima še dalje centralistišk deželni zbor in oficijone vladne novine še zmirom zabavljajo ter hujskajo na Slovence avstrijske. Vlada ima dobro voljo, to voljo mora pa hitrejše dejanski izvrševati. — Vse tu rečeno tudi za nas velja!

V Pragi se je v sredo odprla skupščina čeških učiteljev. Zboru je predložil odsek to-le resolucijo: „Ker nij brezpogojno treba, da zna vsakdo nemški, tudi nij naloga šole, da bi ta jezik učila. Vendar naj se

v nemščini na meščanskih in petrazrednih mestnih šolah podučujejo v nemščini taki otroci, katerih starši to želé, a ta poduk sme se pričeti še le v četrtem razredu ljudske šole.“ Ta resolucija kaže zdrave pedagoške nazore.

Vnanje države.

O črnogorsko-turškem vprašanji se denes poroča, da so evropske vlasti poslale porti skupno noto in od nje zahtevali, da v treh tednih izvede pogodbo, katero je ona sklenila dné 12. aprila s Črno goro. Ako bi porta v tem času ne izvedla navedene pogodbe, zahtevajo baje vlade, da skupno ž njimi izroči Črnogorcem Osinj (Dulcigno.)

Cela Anglija se vrlo zanima za bolezen Gladstona. Gladstonova hiša je zmirom polna obiskovalcev, mej katerimi so tudi udje opozicije. Ulico, v kateri Gladstone stanuje, dalo je mesto za vozove zapreti, da bi bolnik mir imel. Celo opozicijski časopisi Beaconsfieldovi so zdaj omolnili s svojim kričanjem zoper zdanjo angleško vlado. Sicer se pa Gladstonu zdravje uže zopet vrača in peča se uže s politikom.

Francoski oficijozni list „Temps“ razlaga položnje Francije nasproti orientalne politiki zlasti nasproti Grškem. On piše: Na berlinskem kongresu, ki je osvobodil Bolgare, je mislila Francoska, da mora govoriti tudi za Grke, ter jim zagotoviti jeden kos turške zapuščine. Ali Evropa, ki se je uklonila vodstvu lorda Beaconsfielda, nij hotela določiti Grške posebne meje. Zdaj, ko je imela Turčija dve leti časa, da se je na odpor pripravila, premenila se je angleška vlada in politika in prva predlaga, naj se se silo postopa zoper Turčijo. Tega pa ne bode Francija; ona je še zmirom za Grke in zato, da dobó svoj del turške zapuščine, a ne siloma; Evropa je zamudila pravi čas, čakati ga mora zopet. Mi simpatizujemo z Grki, vendar pa ne smemo pustiti zavoljo njih svojih narodnih namer. Francija dobro ve, kaj da hoče. Pustolovljenja se ona ne udeležuje, ker ne spozna njega namere in bi jo tudi lahko zapeljalo daleč preko cilja. Francoska ima zato svoje vojake, da branijo njene meje, ne pa grških in črnogorskih. Ko je Francoska tuje narode podpirala, žela je malo hvale, in reklo se jej je: Evrope nij, vsak narod naj skrbi zase. Da bi pa pokazala, da je to ne jezi, udeležila se bode ladijevne demonstracije zoper Turčijo. A prelila ne bode ni kaplje krvi za druge nego narodne svoje namere. Nobenej državi ne bodemo ovirali, ako bi hotela rešenje vstopnega vprašanja pospešiti, a Francija bode mirno stala ob strani in skrbela, da se sama povzdigne.

Pri volitvah generalnih svetovalcev je bilo voljenih 902 republikancev, 374 konservativcev, 135 pa jih je treba še voliti. Republika se tedaj mej ljudstvom utvrjuje!

Iz Afganistana se javlja, da se zbira Afganistanci mej Hamanom in Kandaharom. Ayub kan je prišel do Mirkareca in se pripravljala, da napade Haman. General Roberts je dobil nalog, da gre z 10.000 mož od Kabela v Kandahar.

Dopisi.

Iz Škofje Loke 4. avg. [Izv. dopis.]

Nevihite pri nas letos silno razsajajo, da tacega ne pomnijo stari ljudje in zmirom kam trešči. Dne 18. m. m. zvečer udarila je strela v zvonik naše farne cerkve, poškodovala uro in strla pri cerkvi in bližnjih hišah krog trideset šip. Vsled te nezgode dela se zdaj strelovod na zvoniku. Dne 27. m. m. zjutraj proti četrtej uri jelo je zopet hudo grmeti in treskati, in prvokrat je treščilo v strelovod na našem gradu, drugič v neko ledenico v Vincarskem predmestju, kjer pa nij drugega poškodovalo, kot to, da je ubilo 60 opek. In tretjič je treščilo, kakor poroča v včerajšnjem listu neki dopisnik v poslopje Jere Hafner v Starej Loki, kjer je bilo naenkrat vse v ognji. In tudi minolo soboto 31. m. m. so bili pri nas taki nalivi, da marsikdo tacega ne pomni, in tudi toča padala je mej ploho. Vendar kakor kaže današnji dan, imeli bomo sedaj lepo vreme. Omenim naj še na včerajšnji dopis v vašem listu, kjer neki dopisnik jako razgaljivo pravi, da je naša požarna straža prekasno prihitela k ognju v Starej Loki, to, da naša požarna straža nij tako hitra, kakor strela in bi tega, kar je pogorelo, ne bila mogla nič pogasiti, ker je bilo vsled strele vse v ognji in bi tudi sosedove hiše ne mogla ubraniti, ker je bila se slamo krita in tudi voda je precej oddaljena, katere brizgalnica ne more tako naglo prignati. Ognjegasilci bili so prej na pogorišču, ko je jelo biti „plat zvona“ in obvarovali so vsa bližnja poslopja. Le hvaliti moramo naše ognjegasilce, ki so se svojo žrtvovalnostjo rešili trem življenje in celo popoldne bili delujoči na pogorišču. In tudi sploh moram pohvaliti to društvo, ki se je prostovoljno zbralo varovati imetje svojega bližnjega in pričakovati je, da se bo tudi v prihodnjem času podpiralo, vsaj naša požarna straža nij in tudi ne sme biti politična, temveč nevtralna, ki pomaga, kjer je treba.

Iz Podgrada v Istri 3. avg. [Izviren dopis.] Tužna ti sriča, narode! Vse je uničila toča dne 31. julija popoldne in 1. avgusta popoldno! Baš dozorelo žito in druga setev, vse je izgubljeno. Segala je nevihta črez cel Podgradski okraj, a tudi nij prizanesla sosednjim notranjskim Kranjcem. V Birkinih poškodovala je baje poleg setve i sadno drevje, ta zaklad brižnih Brkinov, a v Čičih uničila je še to malo, kar se mej skalovjem pridelati more. Lanjska beda zopet trka!

Vihar bil je včeraj popoldne menda najsilnejši na Munah in v Žejanah. Razkril je nekatere hiše, izruval stara, močna drevesa, katerih jedno je ubilo konja. Ljudij sicer nij usmrtil vihar, a deco, katera je bila na planem, prinašali so nezavestno domov.

O velikosti škode še nemamo ni pojma.

To vam je kratko a žalostno poročilo iz Istre.

Iz Savinjske doline 1. avg. [Izv. dop.] No, kaj pa še čakate, preljubi županje slovenskih občin, da ne začnete uradovati slovenski, mislite li, da naš mili narodni jezik še nema veljave v javnih uradih? ali le hočete stoprav čakati, ka vam bode slovensko uradovanje siloma po višjih oblastih zaukazano?

To pa ne utegne še kmalu biti, torej pa tudi ne čakajmo, temuč ganim se sami, vsaj vemo, da nam slovenskega uradovanja nihče braniti ne more, samo če se tu pa tam kak uradnik, nemčur ali Nemec po robu stavi in drzne nam nemščino vsiljevati, ne znajoč

slovenščine in boječ se za svoj obstanek, — naznanimo ga! — A takih strijcev se ne ustrašimo, pokažimo jim pogum. Oni morajo tako plesati kakor se od zgoraj gode, in od zgoraj nam zagotavljajo, da smemo slovenskega uradovanja terjati, in če je odprt pot vsem protivnikom tega v tisti srečen nemški „rajh“, kjer lahko kultivirajo svojo švabsko „amtsprache“.

Mi pa se resno postavimo na narodno stališče gledé našega domačega jezika v uradih, uradujmo izključivo in samo slovenski, zahtevajmo to tudi od drugih oblastij, s katerimi občujemo, n. pr. od okrajnih sodišč, katera se naposled vendar le privadijo te „grozne“ jim slovenščine, da si se jej poprej na vse kriplje protivijo.

Slovenščina mej nami Slovenci pa nij le v narodnem obziru pravična, temveč je i uradnemu službovanju na korist in v prospeh, kajti vsakdo bode pritrdil, da je napačno v nemškem jeziku zabeleževati to, kar se slovenski misli in govori. Takovi spisi nemajo nigdar tistega pravega pomena, kateri je pravičen prvotnej misli.

A nij stoprav treba dokazovati korist slovenskega uradovanja. Bolj treba je zramiti tiste patrijote, ki se narodnjake imenujejo, a nič za narodno stvar ne storé. — Vzlasti naj bi se vendar naši narodni odvetniki in beležniki ali notarji postavili na čelo slovenskega uradovanja, ker njim ne manjka ni jezikovnega znanstva, ni duševnih argumentov proti sovražnim navalom tistih organov, ki se žalibog nahajajo tu pa tam, in katerim je slovenščina ogenj na glavi.

Ako se naši odličnjaki, duševno dovolj zmogni, ne ganejo, kako si hoče potem ubogi kmetič pomagati, ki ima sicer narodni čut v sebi, a ne tistih duševnih močij, ki morejo prodirati do našega narodnega cilja. Začnimo torej Slovenci vseobče uradovati v narodnem jeziku, ako hočemo svoje želje v kratkem uresničiti.

Iz sežanskega okraja 1. avgusta. [Izv. dop.] (Okrajna učiteljska konferenca v Tomaji.) Učitelji sežanskega okraja smo imeli 30. m. m. okrajno učiteljsko konferenco, katere se je udeležilo z okrajnim nadzornikom vred 19 učiteljev in 3 učiteljice. Gospod okrajni nadzornik Fr. Vodopivec otvori konferenco s primernim govorom v slovenščini. Njega osobito veseli, da vidi, da so h konferenci došli tudi nekateri nevlabljeni učitelji komenskega okraja, kar mu svedoči, da so primorski učitelji res uneti za narodnega šolstva razvoj. Na to je sledil razgovor o tvarini, katero je imel učiti tomajski učitelj g. Benigar. Ob 9. uri točno prične učenje, katero se je vršilo do 11. ure popoldne. — G. Benigar je učil mladino niže skupine, nekaj v računstvu, spisji, čitanji in petji. Priznati moram, da je g. Benigar dobro rešil svojo nalogo, in njegov vspeh je pohvalno priznala tudi kritika poslušajočih njega kolegov. Razgovora — ali če hočete — „kritikovanja“ o njegovem učenju so se po večem udeležili gg. učitelji: Golob iz Štanjela, Cvek iz Sežane, Leban Anton iz Sežane, Koršič iz Komna, Leban Janko iz Lokve. Po končanem „debatovanju“ nam je g. nadzornik podal malen poskus, kako učiti risanje in oblikoslovje v ljudske šoli. Pri „posameznih predlogih“ je učitelj g. Anton Leban kazal in priporočal pisanke in risanke Lapajnetove in sklenilo se je, da je učiteljem na prosto voljo dano, ako je hoče kdo vpeljati v šolo. —

Preko 3. ure popoldne bila je konferenca končana in tedaj nas povabi g. Benigar na obed.

V napitnici na g. Vodopivca se je naglašalo, da se smemo primorski učitelji srečne zvati, imejoč takega nadzornika, pod katerim lahko slobodno kažemo narodno svojo barvo, dočim na pr. kranjski naši kolegi trpé pod pritiskom svojih nemčurskih predstojnikov. G. Petrič, učitelj štijski je napil kolegijalnosti in domoljubnosti primorskih učiteljev, rekši, da je uže služboval po Štajerskem in Kranjskem, pa da nikjer nij našel mej učitelji tako vrlih sinov majke Slave, nego baš na Primorskem.

In tako je švigala napitnica za napitnico, lepo ubrano petje pa in prijetno sviranje na glasoviru večalo je naše veselje. Čutili smo se zares vsi kakor bratje.

Iz Čajnice v Bosni 28. julija. (Iz pisma slovenskega vojaka.) Jesen se bliža in še nič gotovega nij, ali bode 26. naš polk rešen „zlate“ Bosne. Časi sedaj res nijso ugodni za premeščevanje in še posebno za pomanjšanje vojske ne. V zadnjem času smo dobili zopet oster ukaz zelo pozorni biti in pripravljeni, vsak hip odriniti v sandžak Novi pazar.

To se ve da to néma nič posebnega pomena, kajti vojak mora tako vedno v orožji biti, vendar smo pa zdaj še posebno morali svojo prtljago v red dejati, in mora dalje vsak prostak imeti v najboljšem stanu 72, podčastnik pa 24 patronov.

Vojaci imajo tu mnogo dela in se na pravo vojaško izobraževanje prav malo ozira jemlje. Polovica čajniške posadke ceste dela in sicer deloma mej Čajnico in Plevljem, deloma pa mej Čajnico in Goraždo. Zraven vojakov je tudi mnogo civilnih delavcev, in se je sklenilo, da mora cesta do 15. julija dogotovljena biti; zdaj je konec meseca, ali cesta še nij gotova, kajti hriboviti in kameniti svet delo zelo zdaljšuje.

Ljudstvo je tu zelo mirno; le ostanki vstaških beguncev, katerim se drugi lenuhi pridružujejo, se po gorah in gozdih klatijo in posamezne potne ljudi ropajo. Zadnjič se je več roparjev z naglo sodbo usmrtilo.

Ta mesec so Turki praznovali „ramazan“ t. j. postne praznike. Glavno mošejo „Sinan beg“ zvano, so vsak večer na mostovži v stolpu, odkoder pop k molitvi kliče, z mnogobrojnimi lučicami razsvitljevali. Sploh se mohamedani zelo ostro postijo; od solnčnega vzhoda do zahoda ne jedó nič, še le po zahodu se smejo oteščati in potem se navadno pozno v noč gostijo, pri katerej priložnosti veliko rakije (žganje) pcvžijejo, da potem drugi dan v mehkih blazinah sladkejši o vsegamogočem Alahu sanjajo. Ob času posta imajo bolj fanatični in premožni Turki svoje prodajalnice po dnevi zaprte, in se čisto nič ne brigajo za delo, misleč si kakor Lah: „Dolce è far niente“.

Živenje je tudi še zmirom, vsled neizmerne draginje, slabo. V kratkem sem hotel kupiti par pomeranč, pa Turčin je zahteval za eno 20 kr.; to se ve da sem jo premožnejšemu kupcu prepustil.

Domače stvari.

— (G. deželni predsednik Winkler) je včeraj zopet prišel v Ljubljano in denes prevzel vodstvo deželne vlade. Preselil je tudi svojo rodovino z Dunaja semkaj.

— (Kandidat za Maribor, Ptuj itd.) za državni zbor namesto odstopivšega dr. Du-

natscha bode, kakor „D. Ztg.“ poroča, zdanijski naučni minister baron Conrad. Mi mislimo, da zmaga gotovo, ako le uradniki zanj glasujejo, (in za ministra bodo vendar glasovali), ker slovenski glasi bi mu bili menda gotovi.

— (Občina Kresnice) je izvolila častne občane: ministra Taaffeja, dež. predsednika Winklerja in dr. Jan. Bleiweisa.

— (Izpred sodišča.) Dne 23. julija je bil prinesel neki Wawreczka, baje predstojnik pevskega društva „Liedertafel“, v naše uredništvo dve strani dolg spis, katerega sprejem je kot popravek na naš dopis „iz Ljubljane“ v listu od dne 21. m. m. terjat, sklicevaje se na § 19 tiskovne postave. Naš odgovorni urednik dotičnega popravka tako kakor je bil prinesen, nij hotel sprejeti. Zarad tega je Wawreczka tožbo vložil pri okrajnej delegiranej sodnji. Dne 4. avg. je bila obravnava. Kot pooblaščenec odgovornega urednika je naš list zastopal glavni urednik njegov g. J. Jurčič. Rekel je, da se odgovorni urednik nij branil principijalno vsacega popravka, temuč le popravka v tem obsegu in v tej formi, kakor je Wawreczka zahteval. V prinesenem Wawreczkinem popravku se bere, da „družabniki („Liedertafel“) tega izleta niso na Šmarnej gori nikakoršnega povoda za javno pohujšanje dajali.“ Tega „Slovenski Narod“ nij sprejel in ne sprejme kot „popravek“, ker more s pričami dokazati, da so se „Liedertaflerji“ v obče res nespodobno obnašali pred cerkvijo s tem, da so prepotene srajce slačili in sušili. Kar se pa tiče drugih postranskih trditve, da so „plesali“, „mej soboj kregali se“ — to popraviti se ne ustavlja, ker za te sicer tačas pr. Ljubljani sploh razširjene govore, — katere so bile v dotičnem prvem dopisu o znanej aferi tudi le kot govore priobčene — dokazov dozdej še nema. Ravno tako se v Wawreczkinem „popravku“, katerega sprejeti se uredništvo „Slovenskega Naroda“ brani, trdi, da „so neki kmetski fantje pozno zvečer nas („Liedertaflerje“) napadli, nekoji taistih so uže zasačeni.“ Tega nikakor v „popravku“ ne vzamemo, ker prvi del te trditve nij še dokazan, drugi, da so „nekoji“ (torej več jih) uže zasačeni, je pa čisto neresničen. Čisto neresnične stvari pa nikakor ne gredo kot „popravki“ v list, najmanj pa po § 19. t. z. — Sodnik g. Munda potem vpraša, da li se obe stranki hočeta pred izrekom sodbe pogoditi tako, da se vse ono, kar sprejeti se urednik iz navedenih uzrokov brani, izpusti, a da se popravi ono, kar popraviti je tudi sam pripravljen. Ker sta oba dela s tem zadovoljna, naredil se je po pogodbi skrajšan in izpremenjen „popravek“, kakor ga priobčujemo spodaj.

— (Tukajšnja ljudska kuhinja) bode napravila 18. avg., kot na god cesarjev, 400 ubogim zastoj obed. Hranilnica je za to darovala 20 gld. Daljni darovi v ta namen se prejema na starem strelišči.

— (Poškodovanje po toči.) Dne 1. avgusta je prišel baron Myrbach v imenu graške namestnije v Slivnico, Frauheim, Ranče in Poljskavo gledat škodo po toči narejeno. Obetal je pomoči, kar je bilo ubogim kmetom velika tolažba.

— (Od ilirske Bistrice) se piše 2. avgusta. Dne 31. julija popoldne in po noči mej 2. in 3. uro 1. avgusta pobila je toča in upanje ubozega seljana uničila v vaseh bistriškega davčnega in sodniškega okraja: v

Čeljah, Tominjah, Bresh, Harijah, Zarečici, Dobropolji, Zarečji, velikej in malej Bukovici, Kosezah, Trnovem, Bistrici, spodnjem in zgornjem Zemonu, Jasenu, Vrbovu, Vrbici, Jablanici, od koder je vso svojo uničevalno jezo nadaljevala v Kočanski kot.

— (Iz spodnje Idrije) se piše „Nov.“ 1. avg. — Včeraj popoldne ob pol tretjej uri je strela udarila na Karnicah, h. št. 3 pri Kašparju Močniku v Kendovem vrhu, in je 3 goveda ubila in hlev do tal vpepelila. Škode je okoli 1000 gld.

— (Z Rateč na Gorenjskem) se „Slov.“ piše: Dne 31. julija zjutraj ob 1/2 6. se je tukaj vsula toča in je Ratečanom čisto vso poljščino v 1/4 ure pokončala. Debelejša je bila, kakor prav debeli orehi. Take toče tukaj nihče ne pomni. Pri več hišah so bila na enkrat vsa okna zdrobljena. Samo pri oknih je naredila več kot 100 gld. škode, vso škodo pa cenijo na 5000 gld. Ljudje pravijo, da je vzrok g. župnik, da je toča pobila, ker je takrat spal, tedaj nij vedel, da gre toča, da bi jo bil zavril v Mangart, kjer nema kaj pobiti.

— (Službeni jezik.) Tržaška „Edinost“ piše: C. kr. sod v Pazinu tiska oglas za tinjansko občino v italijanskem jeziku; c. kr. sod na Voloskem tiska svoje oglase za Brnčiče in Brnase v italijanskem jeziku; c. kr. deželni sod v Trstu tiska svoje oglase za Hoste in Studeno italijanski, za Pasjak, Sušak, Novokračino nemški. Prvosednik okrajnega šolskega sveta razpisuje službo podučiteljice v Kanfanaru v italijanskem jeziku v tržaškem uradnem listu. Hrvatski in slovenski jezik v hrvatskeji in slovenskeji Istri je uradom tuj jezik! Teško pričakujemo zakona o jezikovej enakopravnosti, kateri baje vlada pripravlja za prihodnji državni zbor, da se odpravijo krivice, po katerih hočejo slovensko ljudstvo na Primorskem polati in ponemčiti.

— (Nesreča na kolodvoru mari-borskem) se je početkom preveč pretirala, strah pri takih prilikah tudi dosti stori, da se v govoricah nezgode povečujejo. Ko sta vlaka trčila, jelo je vse povprek kričati, in to je dalo povod, da se je mislilo, da je veliko ljudi unesrečilo. Ali ranjeni so bili, kakor se zdaj vidi, samo oni potniki, ki so stali in skozi okno gledali ali se za izstop pripravljali takrat, ko sta vlaka skupaj trčila. Vsega pa je kriv vodja rezervne mašine, ki nij vlaka ustavil, da si se mu je dalo večkrat znamenje. Veliko škode pa nij, ker sta oba vlaka polagano vozila.

— (Popravek.) Vsled sodnijske obravnave po § 19. in 21. tiskovne postave izjavljamo in popravljamo s tem dopis iz Ljubljane v števil. 164 „Slovenskega Naroda“ o izletu društva „Liedertafel“, da nij resnično, da so udje tega društva poskočnice igrali, temuč so igrali cerkvene pesmi, da je neresnično, da bi bil kdo od družbe na Šmarnej gori plesal, ravno tako je neresnično, da bi se bil kak prepričeval mej njimi.

Razne vesti.

* (Kolera.) Poročili smo uže, da se na Ogorskem kolera prikazuje. Tudi v Eleku se je prikazala dne 31. o. m. ta pošast in so potem prebivalci zapustili vas. Kolera davi ljudi baje tudi v Marji, Bössörmenyi ter Artandu na Ogorskem.

* (Pijan z okna padel) je v Trstu neki mizar; prišel je nadelan domov v drugo nadstropje, naslonil se na okno in zadremal, prevagal se in padel na dvorišče. V bolnico so ga prenesli.

* (Turkinja v uječi.) V Zagreb so te dni pripeljali iz Mostara neko Turkino, imenom Falijo Delić, obsojena je na pet let v uječo, ker je umorila svoje dete. Falija je hči turškega duhovnika, ima 20 let in pravijo, da je lepa. Ona je prva Turkinja iz zasedene zemlje bosenske ter hercegovinske, katero je zasledila avstrijska justicija.

* (Roparstvo na Turškem.) Iz Smirne se piše, da so vjeli ondi glasovitega roparja Kidir beja, katerega so dolgo uže zastoj iskali. Nedavno je nekej tamošnje uboze vdovi Kidir odpeljal njeni dve hčerki, stari osem in deset let. Takoj so ga šli lovit, a zopet ga niso dobili v pest. Zdaj se je izvedelo, zakaj so tega roparja zmirom zaman lovili. V zvezi je bil z njim policijski predstojnik v Smirni, kateremu je harem polnil z ženskami. Tudi ukradeni deklici je Kidir pripeljal policijskemu predstojniku za malo grošev. Tudi tega so zaprli.

Narodno-gospodarske stvari.

Poročilo

veščakov, poklicanih v posvetovanje, kako bi se Ljubljansko močvirje izboljšalo.

(Dalje.)

2. Vprašanje: kako bi se barje sploh dalo usušiti?

Barje bi se sploh dalo usušiti, ako povsod, koder in kolikor zemlja ne upira, nižji odhod dobodo povodnji tistih stranskih potokov, kar jih na močvirskem svetu pada v Ljubljano, in ako se vrhu tega tudi najdejo pametni potje, po katerih bi se razumno ter pravilno poglobočevali stari glavni ter stranski vodotoči in izdelavala nova rovišča (grabni), potrebna v močvirsko usušilo.

3. Vprašanje: kakšno močvirsko obdelovanje in kakšno kmetovanje se večim gospodom zdi najpripravnije, in ali je morebiti bolje, nepožgane ter neporezane rupe (šoto) orati, ali se jim zdi koristnejše, kakor je bilo do zdaj navada, namreč požigati in rezati rupe ter saditi in sejati na tisto plitvo blato in na podblatno glino, ki oboje leži zdolaj pod rupami?

Voda se nikakor ne more navračati na ves močvirski svet, nego le samo na ugodno ležeče prostore, in to zopet samo tako, po kolikor je ondukaj priprave vode in po kolikor ima ta voda strmece; tudi je premisliti, da so po nekaterih krajih rupe tako na debelo, ter da ti kraji leže tako globoko, da ondod ne kaže rup do konca jemati, ako nečemo, da bode kmetovanje na kviri: zaradi vsega tega je bolje, taci prostorov ne požigati niti jim rup toliko odrezavati, da bi potlej nanje hodila voda.

A tudi iz taci prostorov, koder nij smeti rup do blata in gline odpravljati, vendar more umen gospodar še vedno dobivati dovolj pridelka, če namreč nekaj let po njih kosí travo, a nekaj let orje in seje.

Ako bi se vrhu tega ta zemlja tudi še gnojila z umetelnim gnojem, to bi se nje rodovitost še bolj povišala.

A po tistih krajih, na katere se dá žive žive vode navrniti, kolikor je treba, naj se polagoma rupe ali požg ali porežejo do blata in do gline, da je potlej po njih krepkeje delati in z vodo jih napajati; a prva stvar močvirskega gospodarja bode vselej: rediti živino, ker samo živina je tista moč, katera močvirju daje največ koristi in zemlji najbolj pospešuje rodovitost.

4. Vprašanje: ako se močvirski kmetovalci poprimajo tacega obdelovanja, kakeršno gospodje veščaki priporočajo v svojem odgovoru tretjega vprašanja, ter ako poleg tega imamo tudi na umu, koliko močvirski svet pade, kadar se mu rupe usušé, požg ali porežejo, — zatorej naj se pove, koliko bi se struga Ljubljanske reke mogla znižati, da potlej vendar ne bi močvirskim tlom s soboj jemala potrebne podzemelske vode?

Podpisani veščaki se zdaj opiramo samo na izvrševalnega odbora besede, namreč kako globoko méroma leži ona pola močvirskega blata in gline, katera bi kmetovanju bila pripravna, ter po teh besedah se nam zdi po-

trebno in dovolj, ako se povodenj (velika voda) zniža 0.5 m/ v glino, da bi zatorej povodnji stale potlej nekako 1.0 m/ pod ničlo vodomerne- nega kôla cesarskega; a predno se zdela glavni črtež o močvirskem izboljševanju, bode najnaprvo treba zemljo vrtati, da se za trdno zvê, koliko je res globokosti do blata in gline.

5. Vprašanje: ali je treba reki Ljubljanici, ki pije vse močvirske vode, uravnati bregove ali ték, dokler se vije po barji?

Podpisanim večakom se to ne zdi potrebno; ali vendar, ako bi se tu ter tam nje bregovi začeli udirati, kadar bi povodnji (velike vode) bile znižane, potem bi res bilo nje bregove ali bolj po šijci postaviti ali jih preplesti z vrbami.

6. Vprašanje: ali bi o prihodnjih uspevalnih delih bilo treba z Ljubljano vred morda tudi uravnati nje pritoke?

Kadar se povodnji ali plitvejšje vode Ljubljance reke znižajo, potem bode, kakor se umeje samo ob sebi, tudi pritoke treba uravnati in poglobiti, da bi se takisto močvirska voda laže in hitreje odcejala.

Ali ob tem delu pritokom, posebno kar jih je po zgornjem močvirju, ne bode treba izravnavati vseh krivin ali zavojev, nego samo paziti, da se tem pritokom popravi in uravna ustje v Ljubljano, ako je zdaj negodno.

7. Vprašanje: morebiti je želeli ali potreba, da se ob gorah, ki oklepajo močvirsko ravan, izkopljejo odtočni jarki, kateri bi vodo s hribov prestrezali ter nosili z glatkim potom v Ljubljano?

To se nam ne zdi neogibna potreba, ker je namen, Ljubljano ter Cesarski Graben še bolj uravnati in poglobiti, in ti dve reki utegneta potem odnašati vodo ob vsakej povodnji.

Tudi bi ti vodotoči bili zelo dragi, ker je tamkaj svet tako ustvarjen, in ker bi nepotrebno na vse strani rezali tisto rodovito močvirsko zemljo, kar je uže obdelane.

A niti v poznejše napajanje udelanih barskih prostorov se nam taki vodotoči ne zdé neogibno potrebni, da si bi v to delo res mogli rabiti; kajti na močvirje se razliva mnogo drugih potokov, kateri se brez katic težavnih priprav ali naredbe dadé z lahka navrniti, kamor si bodi.

Ter ali bi naredba tatic pritočnih in odtočnih jarkov res povračevala troške ali ne, to se dá za trdno povedati stoprav (še le) tedaj, kadar bode glavni črtež gotov, ker mej njega izdelovanjem bode treba tudi to stvar na tanko pretehtati, da se nje troški najdejo vsaj približema.

8. Vprašanje: ali je dovoliti, da na stranskih potokov ustji, bodi si ob kraji ali na sredi močvirja, kdo naredi nov málín ali kakeršno koli zgradbo, katero bi mu gonila voda? Ali je komu dovoliti, da z dozdanjim svojim jezom vodo bolj na debelo ustavi ter močnejše napne, kadar bode uravnane reke imele večji strmec? Kako je te strmece prenaprediti? Kako bode treba odgovarjati k prošnjam o tatic stvarih?

Držati se je tega pravila, da se nikomur ne dovoli v barji delati kakeršno koli novo povodno stavbo.

Če je dovoliti ali ne, da na stranskih potokov ustji ob kraji močvirske zemlje kdo naredi novo povodno zgradbo, in če je braniti ali ne, da se dozdanje zaježene vode še močnejše napno, kadar uravnane reke dobodo večji strmec, o vsem tem se bode moglo stoprav (še le) potlej soditi, kadar se ob izdelovanju glavnega črteža izmeri vsega barja lindina, ker ob tej priliki se pokaže, ali se take zgradbe dadé tako napraviti, da ne bi zadržavale niti pritekaajoče niti odtekaajoče vode.

Iz teh znanstvenih del se bode tudi videlo, če je kakej stavbi te vrste ali kaj prenaprediti strmec ali jej vso vodo prepovedati.

(Dalje prih.)

Umrli so v Ljubljani:

2. avgusta: Janez Kunc, paznikov sin, 5 let, na stolbi št. 8, za božjastjo.
3. avgusta: Valentin Kajnc, pisarjev sin, 5 mes.,

Izdatelj in urednik Makso Armič.

sv. Florijana ulice št. 11, za drisko. — Janez Bizjak, delavčev sin, 3 mes., na Zabjaku št. 4, za božjastjo. — Leopoldina Antončič, davkarskega kontrolorja hči, 13 let, v gledaliških ulicah št. 4, za jetiko. — Marija Dolenc, mestna ubožica, 69 let, na karlovske cesti št. 7, za otrpnenjem čreves. — Ana Sedlar, hišna posestnica, 49 let, na Marije Terezije cesti št. 18, za vodenico.

Tuji.

5 avgusta:

Pri Slonu: Weikha dt iz Celovca. — Rosauer iz Gradca. — Paul iz Trsta. — Lahove iz Monakova. — Prebeg iz Zagreba.

Pr. Mallet: Pavetti iz Dunaja. — Schediwy iz Gradca. — Ertl iz Dunaja. — Rak iz Trsta. — Richter iz Dunaja. — Aušič iz Trsta. — Walter, Adler, Groag, Mandl iz Dunaja.

Dunajska borza 5. avgusta.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	72	gld.	95
Enotni drž. dolg v srebru	72	"	95
Zlata rent	86	"	75
1860 drž. posojilo	130	"	75
Akcije narodne banke	820	"	75
Kreditne akcije	275	"	20
London	117	"	50
Srebro	—	"	—
Napol.	9	"	33 1/2
Č. kr. cekini	5	"	53
Državne marke	57	"	60

Za čiščenje in izboljšanje vina

najboljše, najhitrejšje in najcenejše sredstvo je

prava francoska žolca.

To, kakor tudi prosti navod, kako se rabi, dobi se zmirom z osebnim ali poštanim naročilom pri A. Hartmannu v Ljubljani, v Luka Tavčarjevi hiši. (273—15)

Najsijajnejši vspeh zagotavljam. Troški za čiščenje znašajo za vsak hektoliter 4 1/2 kr.

Razpis

Štipendij za posebne šole na obrtniškem tehnološkem muzeji na Dunaji za domače obrtniške izdelke iz lesa in za pletenje košev in jerbasov in za vrboreje, potem za posebno lončarsko šolo v Znojmu.

Vsled sklepa slavnega deželnega zbora kranjskega dné 5. julija l. 1880, se dogovorno s kranjsko kupčijsko in obrtniško zbornico razpisujejo 3 štipendije, in sicer 1 štipendija za posebno šolo v zimskem času l. 1880/81 na obrtniškem tehnološkem muzeji na Dunaji za domače obrtniške izdelke iz lesa; — 1 štipendija za posebno šolo tudi na imenovanj obrtniške šoli in tudi v zimskem semestru za pletenje košev in jerbasov in za vrboreje; — in 1 štipendija za posebno celotno šolo 1880/81 v Znojmu za lončarsko obrtnjo.

Pogoji za te štipendije so ti-le:

1. Štipendija za lesorezno šolo znaša 400 gold., — štipendija za šolo za pletenje košev in jerbasov in za vrboreje 300 gold., — in štipendija za lončarsko šolo tudi 300 gold. Iz štipendij se morajo učenci na šoli preživeti in plačati tudi vse potne troške, — iz prve štipendije s 400 gold. se morajo pa tudi kupiti učencu delavske priprave ter se ne bo dala za te nobena druga odškodnina.

2. Kdor dobi štipendijo, se zaveže, da hoče po izvršenem šolskem tečaju najmenj skozi pet let v domačej deželi proti primernemu plačilu po zahtevanju v dotičnih obrtniških delih teoretično in praktično podučevati.

3. Prošnjiki za te štipendije morajo 18 let stari biti ter dokazati, da so nemškega in slovenskega jezika dobro zmožni, da so ljudsko šolo z dobrim vspehom dovršili, ako mogoče pa tudi enega ali več razredov kake srednje šole; dokazati imajo pa še posebno svoje vednosti in svoje dosedanje praktično zamestnavanje v dotičnem obrtniškem delu.

4. Lastnoročno pisane prošnje s potrebnimi dokazili vred naj se najpozneje

do 20. avgusta 1880

lesem izročé.

(374—1)

Od deželnega odbora kranjskega, v Ljubljani, dné 31. julija 1880.

Poletni cirkus Ed. Fumagalli.

Denes v petek 6. avgusta velika praznična predstava na korist direktorici KLARI FUMAGALLI.

Igrale se bodo samo glavne točke.

Izgrala se bode tudi 3 leta stara živa koza. Vsak obiskovalec cirkusa dobi jedno dobitko, na prvem prostoru dve dobitki zastoni. — Mej predstavo se dobitka izreba in dobitejlu se dá koza v spomin na to predstavo.

K obilnej udeležbi vabi uljudno

Klara Fumagalli, direktorica.

(375)

Le še 3 predstave.

Nij sleparstvo!

Iz c. k. zastavnice dunajske

rešene

žepne ure

izjemno v ceno, namreč

70 odstotkov pod kupno ceno.

Razne komisijne zaloge ur, od največjih švajcarskih tovarov, se je v c. k. zastavnici zastavilo, a ne rešilo, tedaj so zapadle po javnej dražbi prišlo po neverjetno nizke ceni nam v last.

Mi moremo tedaj ure od zlata, srebra in niklja, najboljše švajcarske izdelke, vse s 5 letnim poročstvom, samo da dobimo svoj denar, prodajati jih 70 odstotkov pod fabriško ceno, ure so skoraj zastoni.

Vsak človek, naj si je bogat ali ubog, potrebuje vendar uro, ki je čisto najzvestejša prijateljica in spremljevalka skozi celo življenje; tako priliko, prijetno in nigrdar vračajočo se, ima zdaj vsa, da si more preskrbeti skoraj zastoni uro, ki je naša fabriška oseba vse ure še jedenkrat reguliralo. Vsaka ura ima švajcarsko fabriško znamenje.

Poročstvo je tako zagotovljeno, da se s tem javno zavežemo, vsakemu naročniku takoj brez ugovora novce poravnati.

Kdor hoče izvršno, neverjetno ceno, na 5 let zaježeno, dobro iščo uro skoraj zastoni imeti, naj si jo takoj naroči, ker more vsa, da ure nečuvno hitro kupujejo.

Zapisnik žepnih ur.

1 ura na valjar od teškega srebrnega niklja, fino na trenotek regulirana, gravirana in gvilosirana, s 8 rubinov, s ploščatim steklom, emailirano urno ploščo in posebnim krovom zoper prah, in fina zlata facon-urna verižica, ki je stala preje gld. 12, velja zdaj samo gld. 6.60.

1 žepna ura na sidro, od teškega srebrnega niklja, fino na trenotek regulirana, gravirana, gvilosirana, s 16 rubinov, s ploščatim steklom, emailirano urno ploščo in kazalom za sekunde, a urno facon-verižico od talni-zlata, preje gld. 20, zdaj samo gld. 7.60. Jedna najboljših ur.

1 remontoir ura, iz najfinjšega double-zlata, brez ključka za navijati na kozici, pod poročstvom ohrani si zmirom zlato barvo, izvršno na minuto regulirana, s dvojnimi krovom, dekorovana email urno ploščo in privilegirano delo, obdarovana izvršna ura z verižico od talni-zlata, preje gld. 24, zdaj samo gld. 10.50. — Teh ur je malo.

1 srebrna remontoir ura, od pravega 13 lotnega srebra, potrjena od c. k. kovnega urada, navija se na kozici brez ključka, z nasprotnim zopornim in kazalno pripravo, fino s privilegijem, na minuto repasirana, s ploščatim steklom, email urno ploščo in kazalom za sekunde, v notranjem s kristalnim krovom in kolesci od niklja, za vsacega transparentna, najboljše, najcenejša in najlepše ura sveta, preje gld. 30, zdaj samo gld. 14.

1 srebrna ura na sidro, od pravega 13 lotnega teškega srebra, potrjena od c. k. kovnega urada, s 16 rubinov, na sekundo repasirana, s ploščatim steklom, email urno ploščo in kazalom za sekunde, pozlačena elektro-galvaniškim potom, tako, da bi je ne mogel noben zlatar sveta od prave zlate in za drag denar kupljene razločiti; preje nepozlačena gld. 24, zdaj pozlačena gld. 12.50.

1 srebrna ura na valjar, od pravega 13 lotnega srebra, potrjena od c. k. kovnega urada, s 8 rubinov, na minuto repasirana, pozlačena elektro-galvaniškim potom, tako, da se je od prave zlate ne more razločiti; preje gld. 15, zdaj samo gld. 9.50.

1 ura za gospé, od pravega 14 karat. zlata, potrjena od c. k. kovnega urada, vrlo fina, elegantna ura z najfinjšo benetansko facon-verižico za okolo vratu v finem baržunastem etuji; preje gld. 30, zdaj samo gld. 19.50. Tacega še nij bilo.

1 fina zlata remontoir ura, 13 karat., po gld. 40, 60, najfinjšje savonette-ure, preje po gld. 100.

Nastov:

Uhren-Ausverkauf

von A. Fraiss,

Rothenthurmstrasse 9, parterre, gegenüber dem erzbischöflichen Palais, WIEN. (288—4)